

**VANHUSPALVELULAIN MUUTTAMISTA
KOSKEVAN LAIN VAHVISTAMATTA
JÄTTÄMINEN; VJL 2/2022 VP**

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 20.9.2022

**Jaana Huhta
Johtaja**

Voimaantulosäännöksen tekniset virheet

- Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 231/2022 vp sisältyneen vanhuspalvelulain muuttamisesta 27.6.2022
- Eduskunnan vastaus (EV 96/2022 vp) toimitettiin sosiaali- ja terveysministeriölle 5.7.2022.
- Vastaukseen sisältyvien lakien vahvistamista valmisteltaessa huomattiin lain voimaantulosäännös osin virheelliseksi. Kyseisiä virheitä ei ollut havaittu missään hallituksen esityksen valmistelun, ennakkotarkastusten eikä eduskuntakäsittelyn vaiheessa.
- Hallitus esitti sosiaalihuoltolain muuttamista, asiakasmaksulain muuttamista ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain muuttamista koskevien lakien vahvistamista 25.8.2022. Tasavallan presidentti vahvisti lait 26.8. ja ne tulevat voimaan 1.1.2023.
- Vanhuspalvelulain muuttamista koskevaa lakia ei vahvistettu ja se on palautunut eduskunnan käsiteltäväksi voimaantulosäännöksen lakiteknisten virheiden vuoksi. Mikäli eduskunta hyväksyy lain uudelleen asiasisällöltään muuttamattomana ja näiden teknisten virheiden korjauksilla, se tulee voimaan ilman vahvistusta (1.1.2023 sekä siirtymäajat).

Voimaantulosäännöksen virheet

- Voimaantulosäännöksen 2 momentissa on virheellisesti säädetty lain eräiden säännösten **soveltamisesta**, vaikka tarkoitus oli säätää **voimaantulosta**.
 - Tarkoitus on ollut, että vanhuspalvelulaista ehdotetaan poistettavaksi mahdollisuus järjestää iäkkäiden henkilöiden pitkäaikainen laitoshoidon sosiaalihuollon laitoksissa 1.1.2028 asti ulottuvan siirtymäajan jälkeen.
- Voimaantulosäännöksen 2 ja 4 momentissa on virheellisesti käytetty avopäiväystä.
- Voimaantulosäännöksestä puuttuu lain 20 §:n 2 momenttia koskeva, voimassa olevan lain siirtymäsäännöstä vastaava siirtymäsäännös.
 - Vastaavanlainen siirtymäsäännös kuin voimassa olevassa laissa on tarpeen sisällyttää myös puheena olevan lain voimaantulosäännökseen. Siirtymäsäännöksellä varmistetaan hallituksen ja eduskunnan tahtoa vastaava oikeustila, jonka mukaan nykyistä henkilöstömitoitusta (0,6) sovelletaan maaliskuun loppuun 2023, minkä jälkeen sovellettavaksi tulee 20 §:n 2 momentissa säädetty henkilöstömitoitus (0,7).

Korjauksen toteuttaminen

- Perustuslain 77 §:n 2 momentin mukaan *"Jollei presidentti vahvista lakia, se palautuu eduskunnan käsiteltäväksi. Jos eduskunta hyväksyy lain uudelleen asiasisällöltään muuttamattomana, se tulee voimaan ilman vahvistusta. Lain katsotaan rauenneen, jos eduskunta ei ole sitä uudestaan hyväksynyt."* Perustuslain perusteluissa todetaan, että vahvistamatta jäänyt laki olisi sitä uudelleen käsiteltäessä hyväksyttävä *"asiasisällöltään muuttamattomana"*.
- Hallitus esitti 25.8.2022, että laki vanhuspalvelulain muuttamisesta jätetään vahvistamatta ja asiassa on em. perustuslain säännöksen mukaisesti tehty päätös vahvistamatta jättämisestä presidentin esittelyssä. Tätä koskeva hallituksen kirjelmä on toimitettu eduskunnalle.
- Perustuslain 78 §:n mukaan laki otetaan viipymättä uudelleen käsiteltäväksi eduskunnassa. Laki on valiokunnan annettua siitä mietintönsä hyväksyttävä asiasisällöltään muuttumattomana tai hylättävä eduskunnan täysistunnossa yhden käsittelyn asiana äänten enemmistöllä.
- Ministeriön käsityksen mukaan valtiopäiväjärjestyksen 73 a §:n esitöissä omaksutut rajaukset soveltuvat tältä osin myös ehdotettuun säännökseen.

Vanhuspalvelulain 20 §:n 2 momentin muutokset ja voimaantulosäännös

- Uudistuksessa on muutettu vanhuspalvelulain henkilöstöä koskevaa 20 §:ää osin sisällöllisesti (1 ja 3 mom) ja osin teknisesti (2 mom).
- Pykälän 2 momentissa on yhdistetty voimassa olevan 20 §:n henkilöstömitoitusta koskevat 2 ja 3 momentit. Mitoitusta koskevaa sääntelyä ei ole muutettu eikä sitä ole ollut tarkoitus sisällöllisesti muuttaa.
- Pykälän 1 momenttia on muutettu lisäämällä siihen säännös lääkehoidon koulutusvaatimuksesta, joka nykyisellään koskee vain ympärivuorokautisen hoidon yksiköitä (nyk. 3 a § 4 mom). Muutoksen jälkeen em. vaatimuksen on tarkoitus tulla koskemaan kaikkia lääkehoitoa sisältäviä sosiaalipalveluja, joita järjestetään iäkkäille henkilöille.
- Pykälän uusi 3 momentti koskee kotihoidon henkilöstöä ja sisältää viittaukset sosiaalihuoltolakiin lisättyihin säännöksiin kotikäyntien suunnittelusta ja henkilöstön riittävyyden turvaamisesta (SHL 46 b ja 49 b §).

Muita vanhuspalvelujen laatua ja saatavuuden turvaamista vahvistavia muutoksia

- Vanhuspalvelulain muutoksilla vahvistetaan iäkkäiden palvelujen laadun seuranta THL:n toteuttamalla palvelujen riittävyyden ja laadun seurannalla sekä joka toinen tehtävällä valtakunnallisella asiakaskyselyllä.
- Viiden vuoden siirtymäajan jälkeen vaativimmat iäkkäiden palvelut järjestettäisiin pääasiassa ympärivuorokautisena palveluasumisena, kun iäkkäiden sosiaalihuollon pitkäaikaisen laitoshoidon lakkautuu vuoden 2027 loppuun mennessä. Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on mahdollista laitoshoidoa paremmin toteuttaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja vastata asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin.
- Lain 5 §:ään lisätyillä säännöksillä korostetaan asumisen ennakoimisen merkitystä iäkkäiden neuvontapalveluissa. Tämä on tärkeää iäkkäiden palvelujen suunnittelun ja kehittämisen sekä toimijoiden yhteistyön kannalta ja sääntely korostaa asumisen ennakoimisen merkitystä iäkkäiden neuvontapalveluissa. Tavoitteena on myös edistää iäkkäiden henkilöiden asumisen ja palvelujen monimuotoisuutta.
- Lain 12 §:n (Hyvinvointia edistävät palvelut) muutoksilla kannustetaan hyvinvointialueita järjestämään ja tarjoamaan iäkkäiden hyvinvointia edistäviä palveluita myös kokoavasti neuvolatoimintana. Eduskunnan pykälään hyväksymässä uudessa 12 §:n 5 momentissa korostetaan mahdollisuutta järjestää ja tarjota pykälässä tarkoitettut hyvinvointia edistävät palvelut myös neuvolatoimintana.